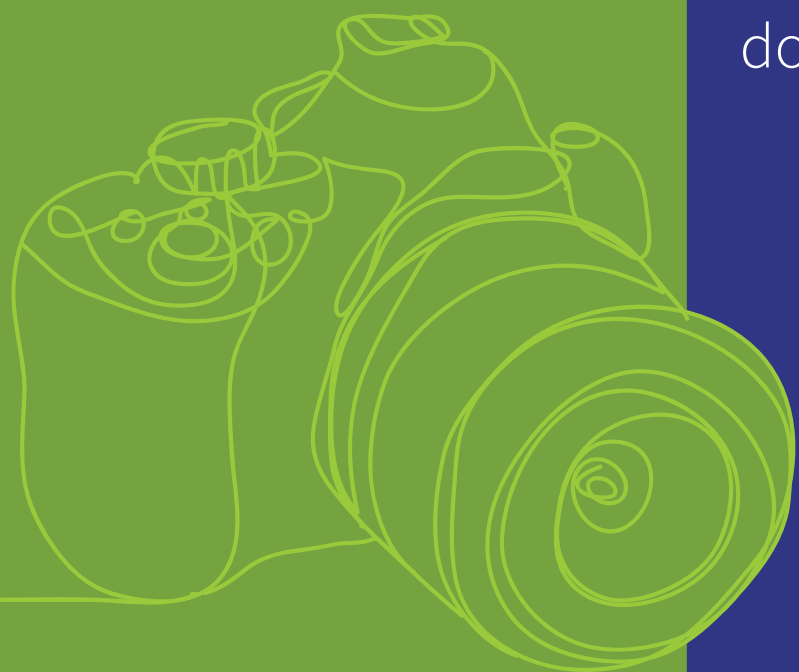

Mladi o pravici do čiste vode

Nagrajena dela mladinskega natečaja
ob dnevu človekovih pravic na temo dostopa
do čiste vode in sanitarne ureditve

Naslov: Mladi o pravici do čiste vode

Podnaslov: Nagrajena dela mladinskega natečaja ob dnevu človekovih pravic na temo dostopa do čiste vode in sanitarne ureditve

Uredništvo publikacije: Patricija Virtič

Lektura: Maja Godina Marin

Oblikovanje: Svetilka d.o.o.

Izdajatelj: SLOGA, platforma nevladnih organizacij za razvoj, globalno učenje in humanitarno pomoč

Kraj izida: Ljubljana, Slovenija

Datum izida: marec, 2022

www.sloga-platform.org

Publikacija je nastala v sklopu projekta [Za odprto, pravično in trajnostno Evropo v svetu – projekt predsedovanja EU 2020–2022](#), ki ga sofinancirajo Ministrstvo RS za javno upravo, Ministrstvo RS za zunanje zadeve in Evropska unija. Izražena vsebina je v izključni odgovornosti avtorjev in ne odraža stališč Vlade Republike Slovenije in/ali EU.

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID 104199427

ISBN 978-961-95135-3-8 (PDF)

O publikaciji

V Publikaciji **Mladi o pravici do čiste vode** so zbrana letošnja nagrajena fotografska in literarna dela mladinskega natečaja ob dnevu človekovih pravic na temo dostopa do čiste vode in sanitarne ureditve. **Natečaj je mladim ponudil priložnost, da svoje vtise in razmišljanja izrazijo z besedami ali fotografijami.**

Na mladinski natečaj ob dnevu človekovih pravic na temo dostopa do čiste vode in sanitarne ureditve, ki ga sta soorganizirala Platforma SLOGA in Društvo za Združene narode za Slovenijo v okviru projekta **Za odprto, pravično in trajnostno Evropo v svetu – projekt predsedovanja EU 2020–2022**, je prispelo 71 del, od tega 25 del za literarni natečaj in 46 del za fotografski natečaj.

V natečaju so bili kot ključni ocenjevalni kriteriji navedeni izvirnost, povezanost z razpisano tematiko in sporočilnost. V vsakem sklopu so bili prispeli izdelki razdeljeni v tri starostne skupine: osnovnošolci_ke, srednješolci_ke ter mladi do 29. leta. V vsaki skupini so bili izbrani trije nagrajenci_ke. Med vsemi prispelimi izdelki je izbirna komisija izbrala tudi najbolj izvirno literarno in fotografsko delo.

Mladinski natečaj je potekal ob dnevu človekovih pravic. Na ta dan, torej 10. decembra, se spominjamo sprejetja Splošne deklaracije človekovih pravic v Organizaciji združenih narodov (OZN) leta 1948. Ta zgodovinski dokument je na globalni ravni prvič razglasil, da so vsi ljudje rojeni svobodni, imajo enako dostojanstvo, enake pravice in da so do svojih pravic ter svoboščin upravičeni ne glede na raso, pripadnost, barvo kože, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, narodno ali socialno pripadnost, premoženje, kraj rojstva ali katerokoli drugo okoliščino.

Splošna deklaracija človekovih pravic je osrednji mednarodni dokument s področja človekovih pravic. Deklaracija poudarja načelo univerzalnosti, ki je temelj prava člo-

vekovih pravic. Človekove pravice so prirojene in pripadajo vsakomur ne glede na narodnost, kraj bivanja, spol, nacionalno ali etnično pripadnost, barvo kože, vero, jezik ali katerokoli drugo osebno okoliščino. Vsi – brez razlikovanja – imamo enake človekove pravice.

V tem pogledu je za uresničevanje človekovih pravic pomembna tudi voda. Pogosto poudarjamo, da brez vode ni življenja. Zadovoljuje osnovne človekove potrebe in potrebe ostalega živega sveta ter vpliva na družbeno-gospodarski razvoj. Dobro gospodarjenje z vodo je velik izziv zaradi njenih edinstvenih lastnosti: neenakomerno je porazdeljena v času in prostoru, hidrološki cikel je zelo zapleten, spremembe, povezane z vodo, pa imajo številne učinke. Hitra urbanizacija, onesnaževanje in podnebne spremembe ogrožajo vodne vire, medtem ko se potrebe po vodi zaradi naraščajočega števila prebivalstva povečujejo. Sedem milijard Zemljanov vodo koristi za pridelavo hrane, pridobivanje energije in industrijske ter gospodinjne namene. Voda je skupna dobrina in pri gospodarjenju z njo je potrebno upoštevati veliko nasprotujočih si interesov.

Tudi **Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030** nas s šestim ciljem trajnostnega razvoja zavezuje, da je potrebno vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri. Podcilj 4.7 opredeljuje pomen globalnega učenja: »Do leta 2030 poskrbeti, da bodo vsi učenci pridobili znanje in spretnosti, potrebne za spodbujanje trajnostnega razvoja, tudi z izobraževanjem o trajnostnem razvoju in trajnostnem načinu življenja, človekovih pravicah, enakosti spolov, spodbujanju kulture miru in nenasilja, državljanstvu sveta ter spoštovanju kulturne raznolikosti in prispevka kulture k trajnostnemu razvoju.«

Mladi imajo pomembno vlogo pri udeleževanju človekovih pravic in ciljev trajnostnega razvoja, zato je Društvo za ZN v sodelovanju s Platformo SLOGA izbralo dostop do čiste vode ter sanitarne ureditve kot temo natečaja 2021. Voda v zunanjem delovanju Evropske unije je bila tudi ena od prednostnih nalog slovenskega predsedovanja Svetu EU.

O projektu ob slovenskemu predsedovanju Svetu EU

Projekt **Za odprto, pravično in trajnostno Evropo v svetu – projekt predsedovanja EU 2020–2022** si prizadeva okrepiti podporo javnosti za odprte, poštene/pravične in trajnostne evropske politike še posebej na področju Agende za trajnostni razvoj do leta 2030, mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči in človekovih pravic, prav tako si prizadeva zagotavljati prostor

za civilno družbo v okviru predsedovanja držav tria Svetu Evropske unije in širše.

Projekt združuje nacionalne platforme in evropsko platformo za razvoj ter humanitarno pomoč, ki predstavljajo sedanje in prihodnje trojno predsedstvo Svetu Evropske unije. Od julija 2020 do decembra 2021 **VENRO** (Združenje nemških razvojnih in humanitarnih nevladnih

organizacij, Nemčija), Plataforma Portuguesa das ONGD (Portugalska platforma nevladnih razvojnih organizacij), **Platforma SLOGA** (Platforma nevladnih organizacij za razvoj, globalno učenje in humanitarno pomoč, Slovenija) in evropska mreža razvojnih nevladnih organizacij **CONCORD** sodelujejo pri zagovarjanju skladnih politik razvojnega sodelovanja in pozitivnih sprememb v Evropi ter širše.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

Kako naprej? Možnosti, ki jih ponuja globalno učenje

Globalno učenje je v Sloveniji že precej razširjeno. Projekti slovenskih nevladnih organizacij vsako leto prejmejo več evropskih in svetovnih nagrad.

Platforma SLOGA in naše organizacije članice organizirajo različna usposabljanja, delavnice, konference ter predavanja, ki bi utegnili zanimati tudi vas. Prav tako izdajamo različna gradiva: priročnike, publikacije, učne ure, raziskave.

Za izobraževalce pripravljamo e-novičnike s področja globalnega učenja, v katerih objavljamo informacije o novih gradivih, metodah, usposabljanjih in natečajih. Prijavite se lahko na spletni strani www.globalno-ucenje.si, kjer najdete več vsebin s področij globalnega učenja, vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj, okoljske vzgoje, izobraževanja o človekovih pravicah itd.

Platforma SLOGA vsako leto že 16 let zapored v novembru pripravlja Teden globalnega učenja, mednarodni dogodek, ki ga koordinira Center Sever-Jug Sveta Evrope.

Vabimo pa vas tudi, da pobrsate po spletni knjižnici platforme SLOGA www.sloga-platform.org/knjiznica.

Za vse podrobnosti in dodatne informacije smo vam vedno na voljo tudi na Info telefonu (040 204 464).

Misli globalno, deluj lokalno!

Živimo v globaliziranem svetu, v katerem so življenja ljudi močno prepletena in dejanja ljudi na enem koncu sveta vplivajo na življenje na drugem. Kot je rekel Martin Luther King, borec za državljanske pravice v Združenih državah Amerike: »Ko poješ svoj zajtrk, si odvisen že od polovice sveta.« Kakav iz Gane, kava iz Etiopije, palmovo olje iz Indonezije, banane in pomarančni sok iz Brazilije ... Zaradi te prepletenosti in medsebojne odvisnosti je ključno, da se kot posamezniki_ice zavedamo svoje vloge v svetu ter prevzamemo odgovornost za svoja dejanja.

Svet, v katerem živimo, je bil v zadnjem stoletju prič nepredstavljenim spremembam. Za mnoge so bile to spremembe na bolje – mnogim ljudem so prinesle višji življenjski standard, zvišala se je pričakovana življenjska doba ljudi, vse več ljudi ima možnost izobraževanja v vseh oblikah. Tehnološki napredek je svet povezal v eno samo veliko globalno družbo in ljudi v globalne državljane. A hkrati je doprinesel k težavam globalnih razsežnosti in v svetu izrazilo poglobil neravnovesja.

Globalno učenje ni hitra rešitev za odpravo globalnih izzivov, a nam prek formalnega, neformalnega in priložnostnega izobraževanja ponuja inovativne, ustvarjalne, izkustvene ter vseživljenjske pristope in prakse za soočanje ter odpravo teh izzivov. Je naša skupna naložba v prihodnost, naš prispevek k zmanjševanju revščine in neenakosti, naložba v trajnostni razvoj z gospodarskega, družbenega ter okoljskega vidika in naložba v spoštovanje človekovih pravic.

Globalno učenje ljudem vseh generacij, še posebej pa mladim, lahko pomaga bolje razumeti kompleksnost globalnega sveta, v katerem živimo, in okrepiti zavedanje o vzajemni povezanosti vzrokov ter posledic s poznavanjem zgodovinskih razlogov in trendov, da jih bomo lahko de-

javno soustvarjali. S spodbujanjem systemskega in kritičnega razmišljanja v vseh oblikah učenja in izobraževanja bomo bolje prepoznali povezave med pojavi, ki se na prvi pogled zdijo nepovezani. Z globalnim učenjem bomo lažje identificirali protislovja in napetosti v družbi, se soočili z njimi ter poiskali konstruktivne rešitve na vključujoč način vedenja ob spoštovanju človeškega dostojanstva in človekovih pravic.

Globalno učenje je posebna oblika transformativnega učenja in razumevanja sveta, ki preoblikuje vedenje, delovanje in sprejemanje odločitev posameznikov_ice in skupnosti. Vse to prispeva k boljšemu svetu, kjer nikogar ne pustimo ob strani.

PATRICIJA VIRTič

vodja področja globalnega učenja pri Platformi SLOGA in nacionalna koordinatorica Tedna globalnega učenja

Globoka senca nad človekovimi pravicami

Ko smo pred meseci, v času slovenskega predsedovanja Svetu Evropske unije, določili temo natečaja ob mednarodnem dnevu človekovih pravic, smo predvsem razmišljali o tem, na katerem področju se lahko dotaknemo največjega števila ljudi. Zagotavljanje čiste vode v času podnebnih sprememb je takšno področje. Tudi v šestem cilju trajnostnega razvoja imamo zavezo, da moramo vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri. V tem trenutku po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije 750 milijonov ljudi nima dostopa do čiste vode. Po podatkih UNICEF-a čiste vode ni na voljo v 31 odstotkov šol. Že ti dve dejstvi zadoščata za široko človeško solidarnostno ukrepanje in vzajemno pomoč. Tudi Slovenija je pri vsebinah razvojnega sodelovanja med svoje prioritete postavila vprašanje vode pri zunanjem delovanju Evropske unije, o čemer je Svet Evropske unije sprejel posebne sklepe, ki zavezujejo institucije EU h konkretnemu delovanju.

Pomanjkanje vode povzroča veliko trpljenje, stalno pomanjkanje pa povzroča manko možnosti za golo preživetje. S tem so izpolnjeni pogoji – opuščavljenje, suša, poplave – za razraščanje nestabilnosti vseh vrst, radikalizacijo in ekstremizem. V Sloveniji je posledica podnebnih sprememb na področju voda poleg večjega števila ekstremnih dogodkov tudi, da je bila v letu 2020 „vodnatost rek v povprečju 10 odstotkov manjša kot v primerjalnem obdobju 1981–2010“, tj. za 10 odstotkov manjša od tridesetletnega povprečja. Povsem drugačne dimenzije pomanjkanja vode so vidne v Sahelu. Sahel je območje najmanj razvitih držav, „**least developed countries**“, kot jih imenujejo Združeni narodi.

In oboji smo ranljivi in odvisni od dostopnosti hrane. Še toliko bolj, če se tej dostopnosti na pot postavi vojaška agresija, napad na Ukrajino. Še leta 1990 neto uvoznica ži-

taric pa danes Ukrajina prispeva 12 odstotkov vseh kalorij, s katerimi se trguje v svetu. Na drugi strani pa po podatkih inštituta IFPRI Severna Afrika in Bližnji Vzhod uvozita več kot 50 odstotkov žitaric in velik delež pšenice in ječmena iz te regije. Odločitev ene države, da z vso svojo močjo napade drugo v današnjem vzajemno odvisnem svetu, je sprožila niz odločitev. Začelo se je obdobje strahovitega kršenja človekovih pravic. Pravice do življenja, do izobraževanja, do obveščeniosti, če omenim prve posledice ruskega napada na Ukrajino. Le-ta je hkrati povzročil naraščanje cen hrane zaradi negotovosti dobav žitaric in oljnic iz Ukrajine. Ne Evropa, najbolj izpostavljene bodo spet najbolj ranljive države, ki bodo s svojimi že tako omejenimi finančnimi resursi morale omejiti.

Zato so obveščanje, izobraževanje in ozaveščanje o pomenu človekovih pravic danes še toliko bolj potrebni. Natečaj Društva za Združene narode za Slovenijo v sodelovanju s Platformo SLOGA ob mednarodnem dnevu človekovih pravic v času slovenskega predsedovanja Svetu Evropske unije je en delček tega.

ALBIN KEUC
direktor Platforme SLOGA

Voda je pravica, ne privilegij

Življenje je proces samoohranjanja živih bitij. Za obstoj človeku podobnih organizmov sta potrebna kisik in hrana, iz katere dobivamo energijo. Edina spojina, brez katere ne more preživeti noben živi organizem, je voda. Brez vode torej ni življenja. Približno 71 % Zemlje je sestavljene iz vode. Zaradi geografskih procesov, ki so se zgodili v preteklosti, kot so na primer prelamljanje in gubanje površja, erozija in premikanje litosferskih plošč, je kontinentalna voda na Zemlji neenakomerno razporejena v raznih zbiralnikih. Pitna voda je dostopna v skoraj vseh razvitih delih sveta, vendar pa je ponekod draga in ni vedno na razpolago. Vse večji problem današnjega časa pa je tudi onesnaženost voda.

Dostopnost pitne vode je največja težava Afrike. V podsaharski Afriki živi največji delež svetovnega prebivalstva, ki poleg čiste pitne vode nima dostopa niti do ustreznih sanitarnih prostorov. Po vsej Afriki v pomanjkanju ali celo brez vode živi okoli 300 milijonov ljudi, ki bi, če bi živeli v normalnih pogojih, dočakali starost, katere sedaj zaradi pomanjkanja čiste vode in hrane, ne morejo. Pomanjkanje pitne vode oziroma onesnaženost le te pa je med drugim tudi vzrok za številne, tudi smrtonosne bolezni, kot so koler, hepatitis A, diareja, griža, tifus, odpoved jeter.

Slovenija je ena od najbolj vodnatih evropskih držav, pohvali pa se lahko tudi z izjemno kakovostjo pitne vode. Njen glavni vir je podzemna voda, torej podtalnica, ki oskrbuje 97 % prebivalstva. Drugi pomembni vir pitne vode pri nas so izviri podzemne vode, ki jih je v Sloveniji približno 7000. Napajajo se s padavinami in iz površinskih voda ter iz podzemne vode drugih, višje ležečih območij. Poleg podtalnice so vir pitne vode tudi površinske vode, na primer reke in jezera. S temi pogoji je večini prebivalstva Slovenije pravica do pitne vode zagotovljena.

Slovenci živimo v izobilju čiste pitne vode, zato se premalo zavedamo pomena le-te. Velike količine pitne vode se porabijo v industrijske namene, na primer za predelavo usnja, v avtopralnicah in v tovarnah. Če se bosta onesnaževanje in poraba čiste pitne vode nadaljevala v tako velikih količinah, bodo imele prihodnje generacije velike težave. V razvitejših delih sveta se večini ljudi zdi samoumevno, da iz pipe priteče sveža, čista pitna voda, ki jo lahko zaužijejo. V določenih državah ljudem iz pip res priteče voda, a je ta onesnažena in ni primerna za zaužitje. Mislim, da bi morale vse države po svetu svojim prebivalcem zagotoviti dostop do čiste pitne vode in s tem zadovoljiti njihovo najnujnejšo potrebo. V mnogih državah se ta pravica krši, oziroma zaradi takšnih in drugačnih razlogov ni izpolnjena. Voda je življenje, ne zapravljajmo je.

ŽANA MURŠEC

9. RAZRED, OSNOVNA ŠOLA DESTRIK - TRNOVSKA VAS
MENTORICA: NATAŠA KOSTANJEVEC

Tekoče zlato

Le nekaj kapljic nas loči do tragične izgube. Izgube najpomembnejše, najvrednejše, mnogim danes samoumevne dobrine. Dobre, na katero nikoli ne pomislimo ob besedi zaklad ali razkošje. Pa vendar je ves »luksuz življenja« odvisen ravno od nje, od vode. Čista pitna voda je ključna za kvaliteto in udobje našega življenja. Le kdaj jo bomo začeli ceniti? Jo navkljub našemu razsipnemu ravnanju lahko ohranimo? In kje tiči vzrok, da v nekaterih delih sveta še vedno osnovne potrebe niso zadovoljene?

Vsa ta vprašanja me prevzemajo ob misli na pitno vodo in njen obstoj. Kakor hitro se zavemo, kakšna vrzel nastaja zaradi neubranega početja, ugotovimo, da z zapiranjem pipe med umivanjem zob ne pripomoremo kaj veliko k varčevanju. Naš planet je sicer pretežno (71 %) pokrit z

vodo, toda zgolj 1 % le-te ustreza merilom pitne vode. Zaradi podnebnih sprememb in prekomerne porabe zaloge počasi kopnijo. Med največje porabnike prištevamo intenzivno kmetijstvo, industrijski razvoj ter rast mest. Seveda ne moremo spregledati tudi učinkov globalnega segrevanja ter čezmernega apliciranja pesticidov, herbicidov in gnojil. Padavinska voda vse snovi izpira v tla. In več kot je škodljivih, okolju neprijaznih snovi na določenem območju, tem bolj je onesnažena tudi podtalnica. V Sloveniji je pitne vode še dovolj, saj imamo srečo, da živimo v eni izmed najbolj vodnatih dežel na evropskem kontinentu. Ampak če pogledamo širše, se onesnaževanje tudi pri nas stopnjuje, zato ozaveščanje o svetovnem problemu ni odveč. Več kot 40 % svetovne populacije že trpi pomankanje vode. Po poročilu raziskovalcev naj bi ta delež do leta 2050 narasel na kar dve tretjini prebivalstva. Zato je treba poiskati predvsem trajnostne rešitve, takšne, ki bodo ugodno vplivale na uravnovesenost okolja in bodo v prid tudi naslednjim generacijam. Ena izmed teh je zagotovo ekološko kmetijstvo, ki ne posega po okolju škodljivih snoveh. Prav tako je zelo racionalen način varčevanja z vodo zbiranje deževnice. V sušnem delu leta je pravšnja za zalivanje vrto, travnatih igrišč, sadovnjakov ter ostalih kmetijskih površin, ki so največji porabniki zaloga. Nenazadnje je tudi tekstilna industrija velik konzument. Zato je primerno, da stvari kupujemo premišljeno, da kupujemo rabljene stvari, tiste, ki jih ne nosimo oz. ne uporabljamo več, pa recikliramo. Enako lahko storimo s papirjem, steklom in plastiko, katero sicer ni priporočljivo uporabljati, ker razpada v mikroplastiko. Ta v prvi vrsti škoduje zdravju, posledično pa tudi okolju. Če povzamemo, je najpomembneje, da sledimo priporočilom trajnostnega razvoja ter zmernosti na vseh področjih. S čimerkoli namreč varčujemo, čemurkoli se izogibamo, posledično v večini primerov prihranimo tudi vodo.

Druga kategorija so aridna oz. sušna območja, kjer vode preprosto ni. Tamkaj ljudje živijo v veliki stiski, saj so najbližji izviri oddaljeni tudi po več kilometrov. Običaj-

no je voda zelo onesnažena, blatna, ima nečiste primesi, zato so pogoste infekcije. Zaradi nepitne vode vsak dan umre 1400 nedolžnih otrok. Za takšno vrsto pomankanja ne stoji človeška pohlepna roka, temveč naravna revščina. Najmanj vode premore Afrika, kjer primanjkuje seveda tudi drugih osnovnih zadev, kot so npr. sanitarije. Res je, da na nekaterih območjih na razvitost države vpliva tudi politična urejenost, toda še zmeraj je nedopustno oz. nehumano, da množice ljudi niso deležne niti najnужnejših reči. Nekatere dobrodelne organizacije rešujejo območja z vodnimi črpalkami, ki predstavljajo enostavnejši in čistejši vir zajemanja vode. Vendar je teh premalo. Menim, da bi lahko tako kot pri ostalih humanitarnih in socialnih stiskah podprli tudi gradnjo in postavitve vodnih črpalk ter sanitarij z dobrodelnimi udejstvovanji in širjenjem poznavanja težave. Tako bi ljudi ozavestili, kako lahko pomagajo. Lahko bi ustanovili mednarodne projekte, s katerimi bi zbirali sredstva in pripravili natančen program, kako ljudem na ogroženih območjih zagotoviti dostop do najnужnejšega.

Vedno obstaja prostor za izboljšanje. Le sami se moramo odločiti, kaj so naše prioritete, in trdno verjeti v zastavljen cilj. Tudi pitna voda je ena izmed teh, za katero upam trditi, da je preferenca vsakega izmed nas.

ANA DVORŠAK

9. RAZRED, OSNOVNA ŠOLA DESTRIK - TRNOVSKA VAS

MENTORICA: NATAŠA KOSTANJEVEC

Zadnja solzica

kako so ljudje slepi, da ne vidijo, kako pomembne smo. Kapljamo ena za drugo, dokler nismo prav vse pozabljene. Nekatere srečnice imajo to srečo, da nekomu koristijo. Večina pa nas le steče v odtok, od koder se ne vrnemo več. Vsaka si želi biti cenjena, se vsaj enkrat počutiti po-

membno in uporabno. Pa na nas namesto tega nihče niti ne pomisli. Moja zgodba je bila malo drugačna. Bila sem namreč zadnje upanje ...

Vse življenje sem se zadrževala v temi globoko pod zemljo. Poskušala sem se oprijemati stene stare zarjavele cevi. Vedno sem spoznavala nove prijateljice kaplje, ki so prihajale vsaka iz drugega potoka, druge reke, drugega jezera. A tako, kot so prišle, so vse tudi zdrsnile v daljavo. Že vse življenje pa se ne tako daleč narazen zadržujemo stara kaplja, moja sestra, moja prijateljica in jaz. Skupaj smo preživele že marsikatero sunke ostalih kapelj, a bile smo zelo vztrajne. Zedinile smo se, da ostajamo skupaj. Vsakokrat, ko je katera hotela popustiti in zdrsniti naprej, smo ji ostale vlivale upanje in pogum. Druga drugi smo prav tako bile navdih za moč in pogum. Vsake toliko časa se je zaradi nenehnega pritiska na kup nabralo več kapljic, nato pa so skupaj še hitreje odpotovale naprej po cevi. Če bi nas zajela takšna skupina kapelj, bi bilo z nami konec. Trdno smo se oprijemale cevi in nismo dovolile, da nas zajame kakšna druga skupina kapelj, ki se je že sprijaznila s svojo usodo in počasi drsela v smrt. Bile smo polne upanja, kot tiste majhne kapljice. Vsakič ko je katera zdrsnila mimo, se je iz daljave slišal njen mlad cvileč glasek: »Samo pogledajte me! Prišel je čas, da naredim spremembo, nekoga osrečim, čas, da končam žejo! Ali pa-pa-paaa...« In vse je utihnilo. Vedno me je zanimalo, kako je videti svetloba, ampak vedela sem, da bi to pomenilo konec mojega življenja, torej konec upanja. Prav tako nisem mogla kar tako zapustiti ostalih. Nisem hotela odnehati. V nekem tragičnem trenutku pa je prišel močan curek vode, za katerega ena izmed nas ni bila dovolj močna. Ne da bi se sploh poslovile od nje, je izginila v daljavo. Vedela sem, kaj čaka ljudi, če bodo tako nadaljevali. Hotela sem jim dati dovolj priložnosti, da ugotovijo, kakšno napako delajo vsak dan, ko zaman potočijo več litrov vode. Želim si, da bi spoznali svojo zmoto, preden je prepozno. Črpajo nas iz rek, jezer, potokov, ne zavedajo pa se, da ti viri niso neskončni. Suša se širi hitreje, kot bi si kdorkoli mislil, njihova prekomerna

poraba vode pa prav nič ne izboljša situacije. Vsi verjamejo v neki »konec sveta« zaradi neumnih stvari, ki jih ne more nihče zares predvideti. Ne pomislijo pa na nas. Na edino stvar, ki jo zares potrebujejo. Na edini logični razlog, zakaj se bo kmalu vse končalo. Vse bo pomrlo in konec bo življenja. Uboge živali in rastline, ki bi imele tako mirno življenje brez teh nemarnih ljudi. Kakšna škoda, da me ne slišijo!

Vse življenje nam je uspevalo ostajati globoko v cevi in se izogniti velikim tokom vode. Nekega dne pa so bili premočni in premagali moje prijateljice. Čas je bil, da tudi jaz popustim. V hitrem in močnem sunku smo skupaj zdrsnile naprej. Stara kaplja je rekla: »Če je že prišel naš čas, bodimo srečne, da smo to pot lahko pričele skupaj in jo bomo skupaj tudi zaključile.« »Hvala za to čudovito izkušnjo. Počivaj v miru,« smo dejale druga drugi in se poslovile. To je bilo to. Videla sem svetlobo, proti kateri sem se borila vse življenje. Ko smo prestrašene mislile, da bomo pristale v odtoku, nas je ujel kozarec. Bilo nas je malo, ampak vsaj nisem bila sama. Kozarec je mama nesla sinu. Ta pa je naredil majhen požirek, v katerem je zajel vse moje prijateljice in v nezadovoljstvu rekel: »Fuj! Ta voda je pretopla!« In moje prijateljice izpljunil na tla. Mama je vzela kozarec, me izlila v odtok, nato pa ugotovila, da sem bila zadnja kapljica, ki bo kadarkoli pritekla iz tiste cevi.

Tako se je končalo moje življenje. Kot ostale kaplje tudi jaz nisem naredila spremembe, za katero sem upala, da jo bom. Moja dejanja niso prebudila ljudi. Svet je zajel konec, jaz pa sem bila le še ena pozabljena solzica, ki je pritekla iz tiste cevi.

MARJETA POVŠE

8. RAZRED, OŠ ŠEMPETER V SAVINJSKI DOLINI

MENTORICA: VALENTINA TOMAN ČREMOŽNIK

Nagrado za najizvirnejše delo celotnega literarnega natečaja je izbirna komisija zaradi sporočilnosti in izvirnosti podelila literarnemu delu »Zadnja solzica« avtorice Marjete Povše.

Od ljudi za ljudi

Življenje, svoboda, varnost in enakost. Besede, ki po stoletjih nemirov, strahu in diskriminacije v ljudeh vzbudijo občutek varnosti. Po umiritvi strasti in grozot, ki jih je prinesela prva polovica 20. stoletja, se je 48 držav odločilo, da je čas za odgovornost, pravico in sočutje. Čas za človeka. Pravica do enakosti pred zakonom, pravica do svobode izražanja in gibanja ter pravica do izobraževanja so štiri izmed mnogih človekovih pravic. Obstaja pa osnovna človekova pravica, ki je danes v svetu krize in solidarnosti premalokrat poudarjena – pravica do vode.

A kaj nam, ljudem, pravzaprav predstavlja voda? Teškočino, ki v trenutku priteče iz kuhinjske pipe in s katero se ogrejemo v hladnih zimskih večerih ali pa ohladimo po posedanju na žgočem poletnem soncu? Ne. Voda je vir življenja, je osnova preživetja na Zemlji in je pravica vseh. Ne samo nas, ki živimo v privilegiranem svetu izobilja, temveč tudi ljudi, za katere voda ni vsakdanja dobrina. Življenje brez vode ni mogoče, zato je in mora biti dostop do pitne vode osnovna pravica vsakega posameznika. Še vedno je dostop do vode po svetu marsikje onemogočen, v več delih sveta pa pitna voda primanjkuje ali je celo ni. Če želimo, da voda kot osnova za življenje ostane pravica vseh nas, moramo z njo ravnati odgovorno. Le odgovornost, zavedanje vsakega posameznika ter hkrati družbena odgovornost lahko pravico do vode ohranijo kot človekovo pravico. A za to niso dovolj le besede, pomembna so dejanja. Prvi korak v boju za vodo je korak vsakega posameznika. Šele ko se bomo vsi zavedali vloge, ki jo igra voda v našem vsakdanjiku, se bomo lahko kot družba začeli boriti za varovanje vode, ohranjanje vodnih virov in trajnostni razvoj okolja. Šele takrat se bosta pokazali človeška solidarnost in dobrot

in šele takrat si bomo kot ljudje lahko segli v roke – vedeli bomo, da kot ljudje delamo za ljudi. Voda ni in ne sme postati sredstvo merjenja moči. Voda ni last človeštva, voda ni nikogaršnja last, je naravna danost. Za preživetje jo potrebujemo tako ljudje kot tudi druga živa bitja – živali in rastline –, zato ni etično, moralno in pošteno, da si vodne vire lastimo. Ni pravično, da vodni viri postajajo razlog za križanje interesov in nastajanje konfliktov. Čas je, da ustavimo človeško sebičnost, pohlep in napuh, ki so se v svetu dodobra pokazali v prejšnjih stoletjih. Čas je, da postanemo ljudje.

Voda ne sme postati privilegij. Voda mora ostati dobrina prav vsakega človeka, naroda in ljudstva. Boj za vodo ne sme postati boj za dolarske bankovce in kapital, ampak boj za naravo in za vsa živa bitja, ki so milijarde let v sožitju bivala na Zemlji. Človeku ne sme biti dana moč in nima pravice narediti vodo za privilegij. Voda je in mora ostati osnovna pravica vseh živih bitij.

MAX JEROVČNIK,

3. Č. I. GIMNAZIJA V CELJU

MENTORICA: JUANA ROBIDA

Vir življenja, ne trpljenja

Modri planet. Ni enakega ali približno podobnega v našem osončju, morebiti niti v naši galaksiji. Je kot dragulj med navadnimi kamni, nasutimi v prostrano vesolje.

Voda je tista, ki dela našo Zemljo modro in s tem tudi polno življenja. Voda je najdragocenejša tekočina, vendar moderni človek, žal, ne zna pametno ravnati z dragoceni in pomembnimi rečmi. Takoj jih izrabi za sredstvo izkoriščanja, da lažje in čimprej nahrani svoj potrošniški ego. Iz teh razlogov je človek začel prekomerno črpati, onesnaževati in uničevati vodne vire, s tem pa dela napako z nepredstavljivimi posledicami.

10. december je svetovni dan človekovih pravic in ena izmed človekovih pravic je pravica do čiste pitne vode. A vsak deveti človek nima dostopa do nje.

Slovenija je z vodnimi viri razmeroma bogata in se po količini uvršča med z vodo razmeroma bogate države.

Težave z vodo na svetovni ravni v večji meri povzročajo, da na številnih območjih živijo v pomanjkanju stranišč, prav tako pa težave z vodo v veliki meri prispevajo k še nekaterim hujšim problemom, kot so zdravstvene težave in kronična revščina. Dandanes se približno ena milijarda svetovne populacije še vedno sooča s pomanjkanjem vode in omejenim dostopom do čistega vira vode, okrog 2,5 milijarde ljudi živi brez ustreznih sanitarij, med njimi pa je kar 80 % ljudi, ki prihajajo s podeželja.

Petdeset odstotkov bolnišničnih postelj po vsem svetu zasedajo ljudje z boleznimi, ki se prenašajo z vodo. Ogromno število otrok vsak dan umre zaradi nečiste vode, ki jo zažijejo. Kdaj bomo temu naredili konec? Ponekod v Afriki, Južni Aziji in Srednji Ameriki bi našli ženske in otroke, ki skupaj porabijo povprečno 125 milijonov ur na dan za zbiranje vode. Nato jih čaka odločitev, kako bodo to vodo porabili.

Kaj lahko storimo, da bi temu naredili konec? Organizacije civilne družbe bi si morale prizadevati za ohranjanje odgovornosti vlad, vlagati v raziskave in razvoj vode ter spodbujati vključevanje mladih v upravljanje vodnih virov. Ozaveščanje o tem in preoblikovanje načrtov v dejanja bo privedlo do rezultatov ter povečanja trajnosti in integritete tako za človeka kot za ekološke sisteme.

Lahko se tudi vključimo v razne kampanje ob svetovnem dnevu vode in svetovnem dnevu stranišč, katerih cilj je zagotoviti informacije in navdih za ukrepanje.

Voda je resnično vir življenja. Naj bo čista in pitna ter dostopna vsakomur.

MAJA MEDVED, TOSJA PIŠEK
3.B E, ŠC PTUJ, ŠOLA ZA EKONOMIJO,
TURIZEM IN KMETIJSTVO
MENTORICA: SANJA MLINARIČ

Zamisli si

Zamisli si dan. Pozno pomladi, ko se majski dnevi počasi krasijo s sončno idilo. Dnevi se daljšajo, ti pa se prebijaš skozi tedne in počasi ti zmanjkuje testov, čeprav sprva nisi verjel, da bo ta dan prišel tako hitro. Ker je petek, se odločiš, da si zbistriš misli in se odpraviš na kratek sprehod ob reki. Samo še slušalke si potisneš v ušesa, obuješ čevlje pa lahko greš.

Mine ura in pol, ti pa opazuješ, kako se žarki sonca odbijajo na površini valujoče sinje modre vode. Veter ti boža obraz, ti pa začutiš, kako te začne v grlu praskati žeja. Najprej te ne moti in nadaljuješ pot, nato pa te žeja vse bolj okupira in ne moreš je spraviti iz glave. Reka ob tebi teče, toda ne pomaga ti. Ni več tako modra, kot je bila, ko si krenil in jo občudoval. Videti je, kot bi nekdo slikal in v njej opral svoje ogromne čopiče. Motna in zeleno rjava, vsekakor ne najprimernejša za pitje.

Začneš teči, da bi prišel hitreje do doma, kjer bi lahko pil, in pospešiš. Toda prej ali slej se utrušiš. Hitreje, kot bi se sicer, saj si že na smrt žejen. Od znoja se ti majica prilepi na kožo, skoraj kot bi bila magnet za vodo, pomešano z vonjavami. Zdi se ti, da je dom nekje na drugem koncu sveta, čeprav je do tja samo še kakšnih dvajset minut.

Domov prideš izmozgan in pri priči čevlje zbrcaš z nog, stečeš v kuhinjo in glavo potisneš pod pipo. Voda še nikoli ni imela tako dobrega okusa. Takoj začutiš olajšanje, še bolje pa je, ko se čez kakšnih petnajst minut oprhaš in se osvobodiš znoja ter vročine.

Prisežeš, da boš naslednjič vzela s sabo plastenko.

Zdaj pa si zamisli, da se tako počutiš skoraj vsak dan. Da moraš hoditi kilometre po vodo, ki je pogojno pitna, samo zato da ti je spet zmanjka in si primoran spet iti ponjo. Le redko je te vode dovolj za prhanje in temeljitejšo osebno higieno. Predstavljal si, da pitna voda ni samoumevna in dostop do nje ni tako preprost. Ne moreš samo odpreti pipe, pod katero je po možnosti nameščen še filter.

Zato moramo nekaj ukreniti mi, ki imamo za zdaj še vode na pretek. Skupaj lahko pomagamo državam, ki še nimajo urejenega dostopa do pitne vode za vse prebivalce, in zagotovimo eno izmed osnovnih človekovih pravic.

Z vodo ravnajmo varčno in odgovorno!

IVA TOPOLOVEC

T.E, I. GIMNAZIJA V CELJU

MENTORICA: VESNA GUBENŠEK BEZGOVŠEK

Ne pomislim

Zbudi me budilka. Ugasnem jo, preden se začne cimra pritoževati. Pretegnem se in vstanem. Zavzdihnem in za trenutek posedim. Utrujena sem, pa se dan še začel ni. Odvlečem se do pisalne mize. Prižgem računalnik, vzamem prazen kozarec in se premaknem v kuhinjo. Odprem pipo in počakam, da začne teči mrzla voda. Pomislim, da mi je nadležno, ker vedno najprej teče topla voda in moram čakati, da se ta iztoči.

Ne pomislim pa, da nekdo tople vode nima.

Napolnim kozarec in spijem. Še enkrat ga napolnim in odnesem do pisalne mize. Brskam po omari in iščem oblačila. Vzamem pulover in črne hlače, modre nogavice. Slečem pižamo in jo vržem v koš za umazano perilo. Poln je. Pomislim, da moram oblačila popoldne dati v pralni stroj.

Ne pomislim pa, da nekdo pralnega stroja nima.

Stopim v kopalnico in se usedem na straniščno školjko. Brskam po telefonu, dokler moj pogled ne pritegne prazna rolica toaletnega papirja. Zagodrnjam. Cimra ga nikoli ne zamenja. Pomislim, da mi gre na živce, da si moram deliti kopalnico.

Ne pomislim pa, da nekdo kopalnice nima.

Vzamem zobno krtačko, zobno kremo, odprem pipo. Krtačim si zobe. Medtem pustim vodo teči, da mi ni treba večkrat odpirati in zapirati pipe. Pomislim, katero predavanje me čaka najprej.

Ne pomislim pa, da si nekdo zob ne more umiti.

Iz kopalnice grem v kuhinjo. Zlijem včerajšnjo vodo iz grelnika in natočim novo. Pristavim in čakam, da zavre. V skodelici pripravim sladkor in kavo. Pomislim, da ni zjutraj nič boljšega kot skodelica vroče kave.

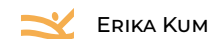
Ne pomislim pa, da nekdo nima niti skodelice vode.

Grem do pisalne mize in vzamem zvezke, odpiram dokumente na računalniku. Pomislim na današnji urnik. Pomislim na seminarske naloge in študentsko delo. Pomislim na toplo kopel, ki me čaka zvečer, in na čaj, ki si ga bom skuhala popoldne. Pomislim na bazen, kamor bom šla ob koncu tedna. Pomislim, da si moram zvečer umiti lase.

Ne pomislim pa, da nekdo tega ne more. Ne pomislim, da vse ni tako samoumevno. In da vsaka potrata, ki se mi zdi čisto brez pomena, lahko komu odvzame kozarec vode za preživetje. Ne pomislim na to. Ne pomislim, ker mi ni treba. Ker sem v redu. Nisem umazana, nisem žejna. Ne pomislim, ker sem mnenja, da se me to ne tiče. Da je za to tako ali tako kriva politika. Ne pomislim, da lahko tudi jaz kaj naredim. Ne pomislim.

Čeprav mi morala.

Ne pomislim.

ERIKA KUM

Voda za vse!

Svet se že desetletja bliskovito razvija, žal, pa se enako hitro večja tudi razkol med premožnimi in revnimi. Hkrati se utapljamo v individualizmu in masovni potrošnji, kjer pa nekako ni časa in prostora za empatijo. Kakopak, le-ta ovira proizvodnjo in ogroža dobiček. Korporacije po vsem svetu vodo črpajo praktično zastonj. Potrošniki kupujemo njihove proizvode in odmislimo dejstvo, da so zavoljo črpanja korporacij lokalne skupnosti odrezane od lastnih vodnih virov¹.

Ker smo izolirani od tovrstnih pomanjkanj, smo popolnoma odtujeni od dejstva, da nekateri to pomanjkanje živijo. Mar nam ni nepredstavljivo, da bi bili žejni in ne bi mogli spiti kozarca vode? Ali pa zaviti v najbližjo trgovino

¹ <https://www.theguardian.com/global/2018/oct/04/ontario-six-nations-nestle-running-water>

in si privoščiti plastenko vode? Ali pa se vsak dan urediti v intimnem prostoru, ki ga imenujemo kopalnica? Nekaterim, ki te sreče nimajo, je to le nedosegljivo hrepenenje.

Plemenito je, da je eden izmed ciljev trajnostnega razvoja dostop do čiste vode in sanitarne ureditve. A to ne pomeni nič, če od obljub ne preidemo k dejanjem. Res, da beležimo napredek, a glede na začrtan cilj – dostop do čiste vode za vse do leta 2030 – smo v hudem zaostanku. V prihodnjem desetletju bomo morali ta napredek pospešiti za več kot trikrat, da dosežemo to obljubo². Na svetu je še več kot dve milijardi ljudi, ki nimajo dostopa do pitne vode, skoraj polovica svetovne populacije pa nima na voljo sanitarne ureditve³. Celó v Sloveniji, kjer imamo pravico do pitne vode za vsakogar zapisano v Ustavo⁴, se določene skupine prebivalstva soočajo s slabim in neurejenim dostopom do le-te. Potrebno je poudariti, da tu ne govorimo o prestižnih dobrinah, temveč o pitni vodi in sanitarni ureditvi, stvareh, ki ju krvavo potrebujemo vsak dan, tako kot potrebujemo zrak, ki ga dihamo.

Pandemija koronavirusa je nazorno prikazala, kako ključna je čista voda in sanitarna ureditev, ter še dodatno razgalila tragične razmere neenakosti. Prav bi bilo, da je to tisti opozorilni klic, ki v vsakem od nas zbudi aktivista z enotnim ciljem – omogočiti dostojno življenje vsem prebivalcem sveta. Čas je, da pogledamo onkraj svojega udobja in stopimo skupaj kot človeštvo. Danes so brez vode ljudje, ki jih ne poznaš, jutri pa si lahko že ti. Bi si to želel? Lahko to želiš drugim?

Pesnik Wystan H. Auden nam je na vest položil naslednje besede: »Tisoče jih je že živelo brez ljubezni, a brez vode nihče.«

 JUŠ JAVORNIK

² <https://ourworldindata.org/water-sanitation-2020-update>

³ <https://www.unicef.org/wash>

⁴ <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=USTA1>

Vojne zaradi vode

Danes se soočamo z vse hujšimi posledicami podnebnih sprememb, ki se bodo zaradi premajhnih prizadevanj držav še povečevale. Dvig temperature tako povzroča taljenje ledenikov, kar povzroča dvig morske gladine in po drugi strani drastične suše po vsem svetu. Tako bosta obe težavi v prihodnosti povzročali enak problem, in sicer izgintje velikih količin virov pitne vode (Dehghan, 2020).

Tako je v nevarnosti osnovna življenjska potreba vsakega človeka – voda. Po ocenah Združenih narodov se danes skoraj štiri milijarde ljudi srečuje s pomanjkanjem vode, oz. dve tretjini človeštva. Prav tako več kot dve milijardi ljudi živi v državah z nezadostno oskrbo vode. Zadnje ocene pa kažejo, da bi se lahko do leta 2025 kar polovica človeštva soočala s pomanjkanjem vode, kar bi dodatno spodbudilo druge socialne katastrofe, npr. 700 milijonov ljudi, ki bi bili prisiljeni na preselitev (UNICEF, b. d.).

To je le pokazatelj, da je voda že in še bo posebej v prihodnosti najpomembnejši naravni vir, za katerega se bo treba boriti za zagotovitev preživetja. Tako pridemo do vprašanja, ali lahko pomanjkanje vode povzroči konflikte med ljudmi, tudi intenzivne, ki bi povzročili številne človeške žrtve, nove migrantske krize, poglobili vrzel v nerazvitosti in povečali lakoto v svetu.

Vojne zaradi vode pravzaprav niso le nevarnost prihodnosti. V zgodovini najdemo veliko primerov vojn, ki so se vodile deloma tudi zaradi onemogočanja dostopa do vodnih virov. Od leta 1950 se je približno 80 odstotkov vseh nasilnih sporov glede vodnih virov na svetu zgodilo na Bližnjem vzhodu, kjer je dostop do vode naravno nezadosten (The New Humanitarian, 2006). Danes obstajajo tudi druge napetosti z možnostjo eskalacije v oborožene spopade, npr. v Sudanu, kjer so se begunska taborišča preoblikovala v naselja z več tisoč ljudmi, kjer se voda uporablja v prekomerni meri, kar povzroča naraščajoče nezadovoljstvo lokalnega prebivalstva, ki je vedno bilo soočeno s pomanjkanjem vode (Lem, 2016).

Torej vidimo, da bi se morali ob povečanju gradnje sredstev za omejevanje pretoka vode, pa tudi že omenjenih sušah, povzročenih naraščanjem temperature, začeti bati, da bi lahko voda v prihodnosti postala glavni vzrok konfliktov (Milne, 2021).

V zadnjih letih se je javnost ponovno osredotočila na to vprašanje. Sprejete so številne pobude in mednarodni sporazumi za ozaveščanje o pomenu dostopa do pitne vode. Na podnebni konferenci COP26 so potekali številni sestanki, ki so poudarjali pomen vode za zdravje ljudi, kmetijstvo in geopolitično stabilnost (Water and Climate Coalition, b. d.). Kritiki pa opozarjajo, da to še vedno ni dovolj. Države se ne zavedajo, da morajo za popoln boj proti podnebnim spremembam v svoja prizadevanja vključiti vse ogrožene vidike (Moriarty, 2021). Moramo se zavedati, da emisija ogljikovega dioksida v atmosferi ni edini problem, prav tako se moramo zavedati da je ta težava povezana tudi z vodnimi viri. Velik del javnosti se zaveda problema pomanjkanja vode, vendar še vedno ni dovolj ukrepov za reševanje te težave, s katerimi bi človeštvo lahko preprečilo dodatne kršitve človeških pravic, ki bi lahko nastale.

 TOMISLAV LEVANIĆ

Seznam literature:

- Dehghan, S. K. (2020, 8. januar). Water wars: early warning tool uses climate data to predict conflict hotspots. The Guardian. Dostopno na <https://www.theguardian.com/global-development/2020/jan/08/water-wars-early-warning-tool-uses-climate-data-to-predict-conflict-hotspots>
- Lem, P. (2016, 4. maj). Could a Lack of Water Cause Wars?. Scientific American. Dostopno na <https://www.scientificamerican.com/article/could-a-lack-of-water-cause-wars/>
- Milne, S. (2021, 17. avgust). How water shortages are brewing wars. BBC. Dostopno na <https://www.bbc.com/future/article/20210816-how-water-shortages-are-brewing-wars>
- Moriarty, P. (2021, 2. november). Opinion: At COP 26, what about water?. Devex. Dostopno na <https://www.devex.com/news/opinion-at-cop-26-what-about-water-101957>
- The New Humanitarian. (2006, 7. september). Water is running out: How inevitable are international conflicts?. Dostopno na <https://www.thenewhumanitarian.org/fr/node/227874>

United Nations Children's Fund [UNICEF]. (b. d.). Water scarcity. Dostopno na <https://www.unicef.org/wash/water-scarcity>

Water and Climate Coalition. (b. d.). Water and Climate Coalition at COP26. Dostopno na <https://www.water-climate-coalition.org/cop26/>

NAGRAJENA FOTOGRAFSKA DELA
MLADINSKEGA NATEČAJA
OB DNEVU ČLOVEKOVIH PRAVIC
NA TEMO DOSTOPA DO ČISTE VODE
IN SANITARNE UREDITVE

»Somewhere in the world« avtorice Anje Tomanič.

Nagrajeno delo (1. mesto) fotografskega natečaja v starostni skupini osnovna šola in nagrada za najizvirnejše delo celotnega fotografskega natečaja.

»Življenje« avtorice Anike Lepšine.
Nagrajeno delo (2. mesto) fotografskega natečaja v starostni skupini osnovna šola.

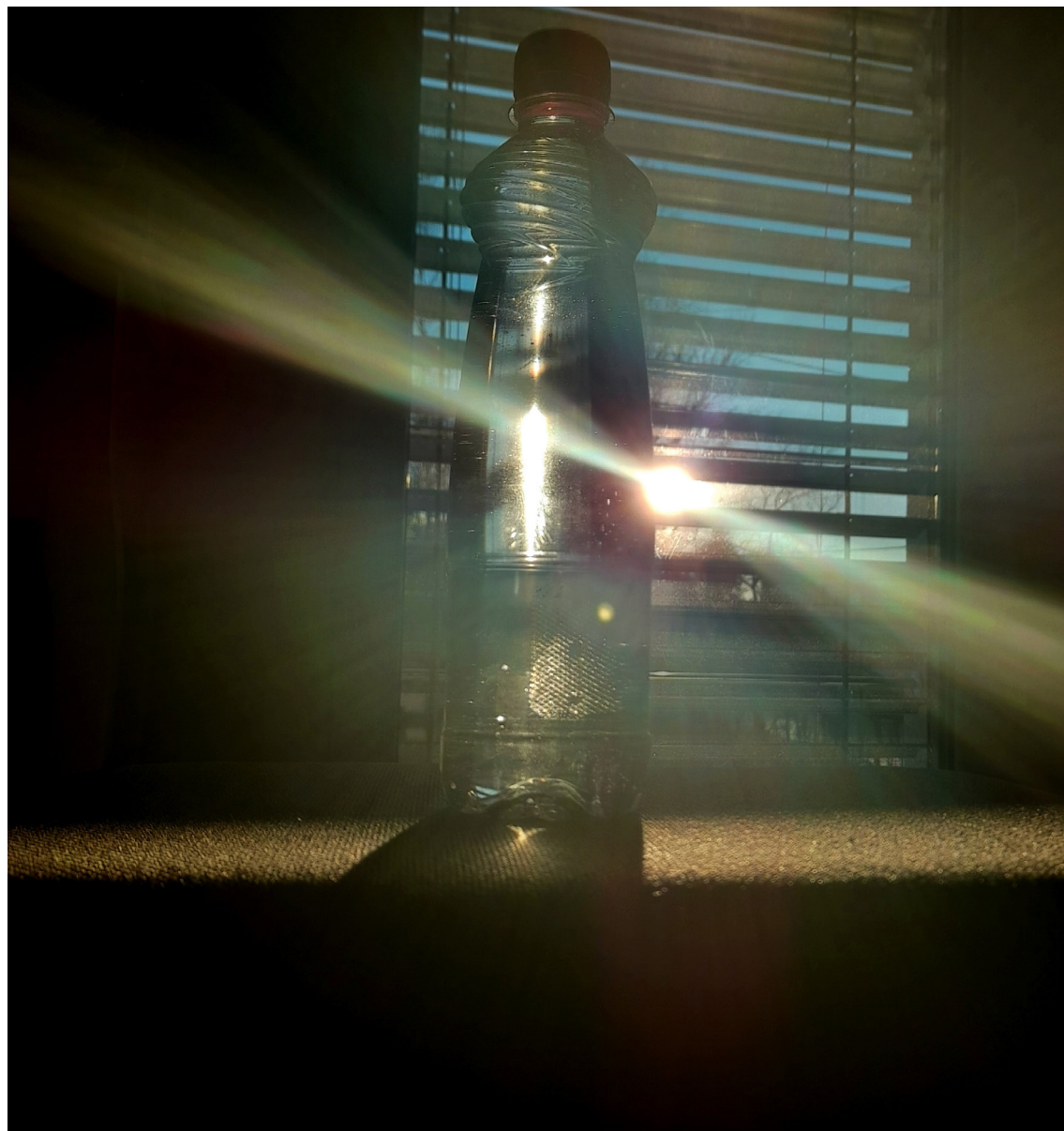
»Trije koraki do življenja« avtorja Andraža Rataja.
Nagrajeno delo (3. mesto) fotografskega natečaja v starostni skupini osnovna šola.

**»Simfonija vode« avtorice Nike Zupančič.
Nagrajeno delo (1. mesto) fotografskega natečaja v starostni skupini srednja šola.**

**»Moja čista prihodnost« avtorice Ajde Bezjak.
Nagrajeno delo (2. mesto) fotografskega natečaja v starostni skupini srednja šola.**

**»Voda je zlato sveta« avtorice Laure Jambrovič.
Nagrajeno delo (3. mesto) fotografskega natečaja v starostni skupini srednja šola.**

**»Savičnik« avtorja Bineta Mekine.
Nagrajeno delo fotografskega natečaja v starostni skupini mladi.**

»Hlajenje na trgu« avtorja Amadeja Petana.
Nagrajeno delo fotografskega natečaja v starostni skupini mladi.

